

DECIZIE

30 august 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Luiza Gafton, Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către reprezentantul Elenei Balan avocatul,
Ghenadie Danciuc,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Elenei Balan împotriva
Svetlanei Balan, Lilianeii Balan și Primăriei comunei Ciorescu, intervenienți accesorii
Întreprinderea de Stat „Cadastru” și notarul public Nelli Pancova cu privire la
anularea parțială a deciziei nr. 2/6 din 03 martie 2004, a titlului de autentificare a
deținătorului de teren și recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunului imobil,

împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2017, prin care nu a
fost dat curs apelului declarat de către reprezentantul Elenei Balan avocatul,
Ghenadie Danciuc,

c o n s t a t ă:

La data de 27 aprilie 2016, Elena Balan a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Svetlanei Balan, Lilianeii Balan și Primăriei comunei Ciorescu,
intervenienți accesorii Întreprinderea de Stat „Cadastru” și notarul public Nelli
Pancova cu privire la anularea parțială a deciziei nr. 2/6 din 03 martie 2004, a titlului
de autentificare a deținătorului de teren și recunoașterea dreptului de proprietate
asupra bunului imobil.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, s-a aflat în căsătorie cu Vasilii
Balan din 28 februarie 1975. Din căsătorie au două fiice-majore – Lilia Balan și
Svetlana Balan.

Menționează că, bunurile dobândite în timpul căsătoriei cu soțul ei includ, casa
de locuit cu construcții accesorii identificate actualmente cu nr. cadastral
315105.229.01 (o casă de locuit individual cu suprafața de 77 m.p.), nr.
315105.299.02 (o construcție accesorie cu suprafața de 5 m.p.), nr. 15105.299.03 (o
construcție accesorie cu suprafața de 9 m.p.), nr. 315105.299.04 (o construcție
accesorie cu suprafața de 65,9 m.p.), nr. 315105.299.05 (o construcție accesorie cu
suprafața de 12,9 m.p.) din mun. Chișinău, com. Ciorescu, str. Tineretului, 53
amplasate pe terenul aferent cu nr. cadastral 315105.299 cu suprafața de 0, 1806 ha.

Susține că terenul a fost alocat familiei Balan în baza ordinului nr. 24 din 16
februarie 1981 a Întreprinderii Hibrid cu privire la alocarea loturilor de pământ și a

hotărârii Consiliului Sovietului sătesc Cricova Nouă din 19 martie 1981, teren cu suprafața de 0, 006 ha pentru construcția casei de locuit.

Afirmă că, la data de 07 ianuarie 1996, soțul ei Vasiliu Balan a decedat, iar pe motiv că a fost bolnavă nu a depus cerere privind acceptarea succesiunii, însă ulterior a aflat că notarul N. Malîșenco a eliberat certificat de moștenitor legal fiicelor Svetlana Balan și Liliana Balan privind acceptarea succesiunii de către Elena Balan, Svetlana Balan și Liliana Balan în părți egale.

Consideră că, nu a fost stabilită corect masa succesorală fiindu-i încălcat dreptul de proprietate în devălmășie, al soțului supraviețuitor cărui îi aparține 1/2 din patrimoniul dobândit de ambii în timpul căsătoriei.

Invocă că, prin hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău, corectată prin încheierea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 07 august 2014, a fost constatat faptul acceptării succesiunii de către Elena Balan, prin intrarea în posesie a 2/3 cotă parte din masa succesorală rămasă în urma decesului soțului ei Vasiliu Balan din com. Ciorescu, str. Tineretului, 53.

Declară că, potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile, dreptul de proprietate asupra terenului este înregistrat în baza titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 3157105299 din 14 martie 2004, la 1/3 cotă parte Elenei Balan, Svetlanei Balan și Liliane Balan.

Indică că, Titlurile de proprietate asupra terenului au fost eliberate în baza Deciziei Consiliului Primăriei com. Ciorescu nr. 2/6 din 03 martie 2004, care a fost adoptată în baza certificatelor de moștenitor și adeverința privind dreptul de proprietate asupra construcțiilor, în urma înregistrării masive a bunurilor imobile.

Mai indică că, până la adoptarea deciziei nr. 2/6 din 03 martie 2004, terenul a fost deținut în proprietate privată de către Vasiliu Balan fiindu-i eliberat titlu provizoriu de proprietate.

Susține că, este unicul moștenitor care a acceptat succesiunea prin intrarea în posesie a masei succesorală după decesul soțului ei.

La data de 01 noiembrie 2016, reclamanta a depus cerere de modificare și concretizare a cerințelor prin care a solicitat anularea parțială a deciziei nr. 2/6 din 03 martie 2004 a Consiliului local al Primăriei com. Ciorescu, anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren eliberat Svetlanei Balan și Liliane Balan, privind repartizarea în proprietate privată 1/3 cotă-parte din terenul cu suprafața totală de 0,1806 ha, cu nr. cadastral 3157105299, situat în com. Ciorescu, str. Tineretului, 53, recunoașterea dreptului de proprietate a Elenei Balan asupra 1/2 din bunurile comune dobândite în timpul căsătoriei cu Vasiliu Balan, inclusiv asupra casei de locuit cu construcții accesorii și asupra terenului aferent cu suprafața de 0, 1806 ha și intabularea dreptului în registrul bunurilor imobile.

Prin încheierea Judecătorei Chișinău (sediul Rîșcani) din 12 aprilie 2017, a fost scoasă de pe rol capătul de cerere a reclamantei Elena Balan împotriva Consiliului local al comunei Ciorescu privind anularea parțială a deciziei nr. 2/6 din 03 martie 2004.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Rîșcani) din 12 aprilie 2017 a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

La data de 27 aprilie 2017, reprezentantul Elenei Balan, avocatul Ghenadie Danciu a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea

apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii. Totodată, apelanta a solicitat scutirea de la plata taxei de stat, invocând situația materială precară.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2017 nu s-a dat curs cererii de apel depuse de către reprezentantul Elenei Balan, avocatul Ghenadie Danciuc, s-a acordat apelantei, termen până la data de 26 iulie 2017, pentru prezentarea apelului motivat și dovada de achitare a taxei de stat din prețul de piață a bunurilor imobile, și i s-a explicat apelantei că, în caz contrar, apelul va fi restituit. Soluționarea chestiunii privind primirea cererii de apel a fost stabilită pentru data de 27 iulie 2017, ora 10:00.

La data de 19 iulie 2017, reprezentantul Elenei Balan, avocatul Ghenadie Danciuc a declarat recurs împotriva încheierii instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii instanței de apel și soluționarea prin decizie a problemei privind scutirea Elenei Balan de la plata taxei de stat.

În motivarea recursului a indicat că, încheierea instanței de apel este neîntemeiată.

Menționează că, instanța de apel nu și-a motivat soluția privind respingerea cererii de scutire a apelantei de la plata taxei de stat.

În conformitate cu art. 425 CPC, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este declarat în termen, având în vedere faptul că, din materialele cauzei rezultă că, la data de 30 iunie 2017, instanța de apel a expediat în adresa recurentei copia încheierii contestate (f. d. 105), fiind recepționată de către ultima la data de 10 iulie 2017, fapt confirmat prin avizul de recepție (f.d. 106).

Prin referința depusă la data de 10 august 2017, Svetlana Balan a lăsat la discreția instanței de recurs soluționarea chestiunii privind scutirea apelantei Elena Balan de la plata taxei de stat. Susține că, motivele invocate în cererea de scutire de la plata taxei de stat nu corespund realității.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a încheierii instanței de apel și restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, pentru examinarea cererii de scutire din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 427 lit. b) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 12 aprilie 2017 a fost respinsă acțiunea Elenei Balan.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la data de 27 aprilie 2017, reprezentantul Elenei Balan, avocatul Ghenadie Danciuc a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a

hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii. Concomitent cu depunerea cererii de apel apelanta a solicitat scutirea de la plata taxei de stat, invocând situația materială precară.

Instanța de apel, prin încheierea din 08 iunie 2017, nu a dat curs cererii de apel depuse de către reprezentantul Elenei Balan, avocatul Ghenadie Danciuc, s-a acordat apelantei, termen până la data de 26 iulie 2017, pentru prezentarea apelului motivat și dovada achitării taxei de stat din prețul de piață a bunurilor imobile și i s-a explicat apelantei că, în caz contrar, apelul va fi restituit. Soluționarea chestiunii privind primirea cererii de apel a fost stabilită pentru data de 27 iulie 2017, ora 10:00.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, instanța de apel, la emiterea încheierii, a încălcat normele de drept procedural.

Colegiul conchide că apelul este o cale ordinară de atac, obiectul căreia sunt hotărârile pronunțate de prima instanță care nu sunt definitive.

La exercitarea căii de atac - apelul, persoanele în drept să declare apel, dispun de anumite drepturi și obligații. La rândul său instanța de apel, este obligată de a respecta procedura examinării pricinii în apel atât la faza pregătirii pricinii pentru dezbaterile judiciare, cât și în cadrul dezbaterilor judiciare.

Mai mult ca atât, instanța de apel este obligată de a crea condiții obiective și reale pentru ca participanții să-și exercite în volum deplin drepturile sale procedurale, curmând în mod legal orice abuz din partea lor, și înlăturând pe măsură posibilităților, omisiunile la acest capitol, depistate în orice fază a procesului.

În conformitate cu art. 368 alin. (1) CPC, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art.364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Astfel, după cum rezultă din încheierea contestată, ca temei de a nu da curs cererii de apel depuse de reprezentantul Elenei Balan, avocatul Ghenadie Danciuc a servit faptul neprezentării cererii de apel motivate și dovezii de plată a taxei de stat.

Totodată, din materialele cauzei și recursul declarat de către reprezentantul Elenei Balan, avocatul Ghenadie Danciuc, se atestă că recurenta la data de 27 aprilie 2017, depunând cererea de apel, a solicitat și scutirea de la plata taxei de stat.

Însă, instanța de apel la pronunțarea încheierii din 08 iunie 2017, nu s-a expus în modul stabilit asupra cererii Elenei Balan privind scutirea de la plata taxei de stat.

Astfel, Colegiul reține că, instanța de apel eronat nu a dat curs cererii de apel, obligând apelanta la achitarea taxei de stat, fără a se expune în modul stabilit asupra cererii de scutire de la plata taxei de stat.

Or, conform art. 203 CPC, cererile și demersurile participanților la proces în problema judecării pricinii se soluționează prin încheiere judecătorească, după ascultarea opiniilor celorlalți participanți la proces. Respingerea cererii sau a demersului nu decade persoana interesată din dreptul de a le înainta din nou pe parcursul dezbaterilor judiciare.

Prin urmare, argumentele invocate de reprezentantul Elenei Balan, avocatul Ghenadie Danciuc se încadrează în temeiurile de casare a încheierii recurate.

În același timp, având în vedere prevederile art. 426 alin. (3) CPC, care stabilesc că recursul împotriva încheierii se examinează pe baza dosarului și a

materialelor anexate la recurs, precum și faptul că la materiale cauzei se regăsește cererea de scutire de la plata taxei de stat, Colegiul consideră oportun de a casa încheierea instanței de apel de a nu da curs cererii de apel, pentru a nu admite încălcarea dreptului la o cale de atac și pentru a evita orice atingere adusă însăși substanței dreptului la un tribunal și de a remite cauza pentru examinarea cererii de scutire de la plata taxei de stat.

Mai mult, Colegiul consideră necesar a reține că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (cazul Kreuz contra Poloniei, nr. 28249/95, cazul Golder și Z contra Marii Britanii, cazul Malahov contra Moldovei, nr. 32268/02), dreptul la un tribunal nu este absolut. Aceasta prin natura sa poate fi supus limitărilor, deoarece dreptul de acces la justiție, prin sine, cere reglementare din partea statului.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că în unele cazuri pot fi stabilite diferite limitări, inclusiv financiare, dreptului de acces al persoanei la o „instanță judecătorească” sau „tribunal” (cazul Malahov contra Moldovei, § 27).

De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat în hotărârea Kreuz contra Poloniei (§ 60) că exigența de plată a taxei de stat aferentă cererilor cu care sunt sesizate jurisdicțiile civile, nu poate fi considerată în sine drept o restricție adusă dreptului de acces la tribunal.

Totuși, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că mărimea taxei trebuie apreciată în lumina circumstanțelor particulare ale unei cauze concrete, inclusiv solvabilitatea reclamantului în faza procedurii, când restricția în cauză este impusă, cum ar fi - mărimea salariului, pensiei, obligația de întreținere a copiilor etc. (cazul Clionov contra Moldovei nr. 13229/04; cazul Tudor-Comerț contra Moldovei nr. 27888/04; cazul Teltronic-CATV contra Poloniei nr. 48140/99).

Reieșind din premisele principiului egalității armelor, apelantul la rândul său, la depunerea apelului împotriva hotărârii primei instanțe, beneficiază de dreptul de a solicita scutirea de la plata taxei de stat. Or, în conformitate cu art. 26 al. (4) CPC, egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că, încheierea instanței de apel a fost emisă cu încălcarea normelor de drept procedural, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral încheierea instanței de apel, cu restituirea pricinii în instanța de apel, pentru examinarea cererii de scutire de la plata taxei de stat.

În conformitate cu art. 427 lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către reprezentantul Elenei Balan, avocatul Ghenadie Danciuc.

Se casează integral încheierea Curții de Apel Chișinău din 08 iunie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Elenei Balan împotriva Svetlanei Balan, Liliane Balan și Primăriei comunei Ciorescu, intervenienți accesorii Întreprinderea de Stat „Cadastru” și notarul public Nelli Pancova cu privire la anularea parțială a deciziei nr. 2/6 din 03 martie 2004, a titlului de autentificare a deținătorului de teren și recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunului imobil, cu restituirea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, pentru examinarea cererii de scutire de la plata taxei de stat.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Luiza Gafton

Mariana Pitic